

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE

RADA NAUKOWA

ZESZYTY TOM 103 (159)  
TEORETYCZNE  
RACHUNKOWOŚCI

WARSZAWA 2019

## Spis treści / Table of contents

Przemysław Kabalski, <i>Od Zespołu Redakcyjnego</i> – Editorial .....	7
Adam Adamczyk, <i>Wpływ optymalizacji podatkowej na obraz sytuacji finansowej przedsiębiorstw</i> – The impact of tax optimization on the picture of the financial position of enterprises.....	9
Katarzyna Chłapek, Sylwia Krajewska, Krzysztof Jonas, <i>Zrównoważony paradygmat kształcenia w szkole wyższej w kontekście sprawozdawczości zintegrowanej – z perspektywy nauczyciela akademickiego</i> – A balanced paradigm of higher education in the context of integrated reporting – academic teachers’ perspective .....	23
Anna Karmańska, Monika Łada, <i>Ujawnianie obszarów i czynników ryzyka w sprawozdaniach z działalności spółek giełdowych – obserwacje wobec zmian regulacji prawnych</i> – Disclosure of risk areas and factors in the reports on the activities of listed companies – observations regarding changes in legal regulations.....	39
Magdalena Kludacz-Alessandri, Wioletta Baran, Małgorzata Cygańska, Małgorzata Macuda, Monika Raulinajtys-Grzybek, <i>Stopień rozwoju rachunku kosztów w kontekście systemu informacyjnego szpitala</i> – The degree of cost accounting development in the context of hospital information system .....	63
Katarzyna Kobiela-Pionnier, <i>Definiowanie tworzenia wartości w raporcie zintegrowanym według Założeń koncepcyjnych IIRC – analiza krytyczna</i> – Defining value creation in the integrated report according to the <i>International &lt;IR&gt; Framework</i> – a critical analysis .....	81
Marek Masztalerz, <i>Raportowanie wskaźników finansowych przez spółki publiczne</i> – Reporting of financial ratios by (Polish) public companies .....	99
Edward Nowak <i>Rozwój rachunkowości zarządczej w świetle osiągnięć wrocławskiego ośrodka rachunkowości</i> – Development of management accounting in the light of scientific achievements of the Wrocław school of accounting studies .....	119
Andrzej Piosik, <i>Struktura własnościowa przedsiębiorstw a księgowe kształtowanie wyniku finansowego</i> – Ownership structure of a company and accounting earnings management ...	135
Beata Sadowska, <i>Rachunkowość w podmiotach gospodarki komunalnej – stan obecny i perspektywa zmian</i> – Accounting in municipal sector entities – current status and prospect of changes .....	150
Wanda Skoczyła, <i>Spoleczna odpowiedzialność biznesu w świetle analizy zawartości raportów niefinansowych spółek makrosektora produkcja przemysłowa i budowlano-montażowa</i>	169

– Corporate social responsibility in the light of the content of non-financial reports of construction-assembly production macro-sector companies .....

Anna Szychta, *Wielkość przedsiębiorstwa jako determinanta praktyki rachunkowości zarządczej*

– The size of the enterprise as a determinant of management accounting practice .. 183

### **W kierunku umiędzynarodowienia / Towards the internationalization**

Przemysław Mućko, Magdalena Janowicz, Stanisław Hońko, Michał Hendryk, *Is accounting ready for the dual measurement in the statement of financial position and the statement of profit or loss? Content analysis of comment letters to the Exposure Draft of the Conceptual Framework*

– Czy rachunkowość jest gotowa na podwójną wycenę na potrzeby bilansu i rachunku zysków i strat? Analiza treści komentarzy do projektu *Założeń koncepcyjnych* ..... 203

Marta Nowak, *Statutory auditors' self-perception and their perception of audited companies and accountants. Behavioral research with the use of metaphors*

– Autopercepcja biegłych rewidentów oraz ich postrzeganie audytowanych firm oraz księgowych. Badania behawioralne z użyciem metafor ..... 227

### **Z historii rachunkowości / History of accounting**

Zbigniew Luty, *Tak tworzyło się czasopismo „Rachunkowość”* ..... 243

– The beginnings of the journal „Rachunkowość” ..... 243

**Informacje dla autorów** ..... 259

**Instructions for authors** ..... 269

## **Wpływ optymalizacji podatkowej na obraz sytuacji finansowej przedsiębiorstw**

**ADAM ADAMCZYK**

### **Streszczenie**

W artykule poruszono problem wpływu optymalizacji podatkowej w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych na obraz sytuacji finansowej przedsiębiorstwa. Celem artykułu było udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy wprowadzenie preferencyjnej, obniżonej stawki podatku dochodowego od osób prawnych dla małych podatników wpłynęło na dynamikę wykazywanych przez przedsiębiorstwa przychodów ze sprzedaży oraz osiągniętych wyników finansowych. W badaniach wykorzystano analizę dokonaną na podstawie histogramu oraz nieparametryczny test dla prób niezależnych U Manna-Whitneya. W artykule uprawdopodobniono tezę, że zastosowanie preferencyjnej stawki, podatku przy jednoczesnym sztywnym kryterium przychodowym, spowodowało redukcję dynamiki przychodów ze sprzedaży w podmiotach próby badawczej. Jednocześnie dostrzeżono, że pomimo zmniejszenia dynamiki przychodów ze sprzedaży wynik finansowy podmiotów korzystających z preferencyjnej stawki uległ poprawie. Oryginalnym wkładem pracy jest zastosowanie autorskiej metodyki badania.

## Abstract

### **The impact of tax optimization on the picture of the financial position of enterprises**

The paper discusses the impact of tax optimization in the area of corporate income tax on the picture of the company's financial position. The purpose of the article is to answer the question whether the introduction of a preferential, reduced rate of corporate income tax for small taxpayers affected the dynamics of revenues from sales and financial results presented by enterprises. The study used the histogram analysis method and U Mann-Whitney's non-parametric test for independent trials. The article confirmed the thesis that the application of a preferential tax rate with a simultaneous rigid revenue criterion resulted in a reduction in the dynamics of sales revenues in the research sample entities. At the same time, it was proved that despite the decrease in sales revenue, the net profit of entities using the preferential rate was improved. The original contribution of the work is the application of the original research methodology.

## **Zrównoważony paradygmat kształcenia w szkole wyższej w kontekście sprawozdawczości zintegrowanej – z perspektywy nauczyciela akademickiego**

**KATARZYNA CHŁAPEK, SYLWIA KRAJEWSKA, KRZYSZTOF JONAS**

### Streszczenie

Raportowanie zintegrowane to złożony proces tworzenia i prezentacji informacji o działalności jednostki gospodarczej znacznie przekraczający tradycyjne ramy sprawozdawczości finansowej. Trudności w przygotowywaniu informacji niefinansowych oraz zapewnienie wysokiej ich jakości implikują zmiany w modelu nauczania. Celem niniejszego artykułu jest zbadanie opinii nauczycieli akademickich na temat treści i stosowanych metod nauczania w kontekście ich dostosowania do wymogów raportowania zintegrowanego. Zdaniem autorów tylko połączenie umiejętności twardych i miękkich w nauczaniu rachunkowości umożliwi dalszy rozwój sprawozdawczości zintegrowanej. Podstawowe metody badawcze użyte do weryfikacji tej hipotezy to ankiety, badania własne oraz studia literaturowe oraz przy formułowaniu wniosków metody dedukcji i syntezy. Przeprowadzone badania wskazują na konieczną modyfikację nauczania rachunkowości dla dostosowania się do wymogów rynkowych.

### Abstract

#### **A balanced paradigm of higher education in the context of integrated reporting – academic teachers' perspective**

Integrated reporting is a complex process of creating and presenting information about an enterprise's activities that significantly exceeds the traditional financial reporting framework. Difficulties in the preparation of non-financial information and ensuring its high quality imply changes in the teaching model. The aim of this study is to examine the opinion of academic teachers on the content and teaching methods used in the context of their adaptation to integrated reporting requirements. According to the authors, only the combination of hard and soft skills in accounting teaching will allow further development of integrated reporting. The basic research methods used to verify this hypothesis are surveys and literature studies, as well as formulating conclusions on the basis of the deduction and synthesis methods. The conducted research indicates the need for modification of accounting education to adapt it to market requirements.

## **Ujawnianie obszarów i czynników ryzyka w sprawozdaniach z działalności spółek giełdowych – obserwacje wobec zmian regulacji prawnych**

**ANNA KARMAŃSKA, MONIKA ŁADA**

### Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie wyników badań empirycznych dotyczących zmian w zakresie ujawnień obszarów i czynników ryzyka, których można było oczekiwać w 2017 roku, na skutek istotnych zmian w prawie bilansowym odnoszących się do ujawnień. Prezentowane wyniki badań

(ilościowych i jakościowych) są efektem analizy sprawozdań z działalności spółek giełdowych wliczanych do indeksu WIG30. W analizach materiału empirycznego wykorzystano podejście określone jako badania wydarzeń, tj. porównano zmianę ilościowego i jakościowego zakresu ujawnień przed (w 2016 r.) i po wprowadzeniu zmian ustawowych (w 2017 r.). Uzyskane wyniki badań wskazują na selektywne zwiększenie zakresu ujawnień czynników i obszarów ryzyka oraz wyraźne nasilenie retoryki ryzyka. Pozwalają uzmysłowić przy tym przede wszystkim wieloaspektowość i złożoność kwestii związanych z narracyjnymi ujawnieniami odnoszącymi się do ryzyka oraz specyficzne oddziaływanie zmian w regulacjach prawnych rachunkowości na powyższe ujawnienia w praktyce spółek giełdowych.

#### **Abstract**

### **Disclosure of risk areas and factors in the reports on the activities of listed companies – observations regarding changes in legal regulations**

The aim of the paper is to present the results of empirical research on the changes in the scope of risk disclosures, expected in the year 2017 as a result of significant changes in accounting regulations. The results of the research (qualitative and quantitative) are based on the analysis of reports on the activities (management commentaries) of the largest WIG30 listed companies. In the analysis of the collected empirical material, the event studies approach was used, i.e. the changes in the quantitative and qualitative scope of disclosures before (in 2016) and after the introduction of new regulations (in 2017) were compared. The research results indicate a selective increase in the scope of disclosures on risk areas and factors as well as a significant increase in the risk rhetoric. The conclusions from the research confirm the multidimensionality and complexity of phenomena related to narrative disclosures and the impact of legal regulations of accounting on the scope of risk disclosures in the listed companies' reports.

## **Stopień rozwoju rachunku kosztów w kontekście systemu informacyjnego szpitala**

**MAGDALENA KLUDACZ-ALESSANDRI, WIOLETTA BARAN,  
MAŁGORZATA CYGAŃSKA, MAŁGORZATA MACUDA,  
MONIKA RAULINAJTYS-GRZYBEK**

#### **Streszczenie**

W artykule opisane zostały wyniki badań dotyczących modelu dojrzałości rachunku kosztów w szpitalu uzyskane w drugim etapie badań własnych. Celem prowadzonych badań była identyfikacja przesłanek dojrzałości rachunku kosztów w kontekście systemu informacyjnego szpitala. Dla osiągnięcia tak zdefiniowanego celu przyjęto hipotezę badawczą, która mówi, iż o poziomie zaawansowania rachunku kosztów w szpitalu stanowi stopień realizacji celów wynikających z zewnętrznych i wewnętrznych potrzeb informacyjnych odbiorców. Przyjęto, że zewnętrzne potrzeby, decydujące o dojrzałości rachunku kosztów wynikają z formalnych regulacji. W przypadku szpitali funkcjonujących jako samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej są one zalecane do stosowania od 27 lat. W ramach potrzeb wewnętrznych zdefiniowano m.in. tzw. merytoryczną integrację danych niefinansowych (dotyczących pacjenta i procesu leczenia) z kosztowymi. Przeprowadzone badania wykazały, że o stopniu dojrzałości rachunku kosztów decydują zarówno przesłanki formalne, jak i potrzeby zarządcze. Wykazano również, że większe znaczenie ma merytoryczna integracja gromadzonych danych, która wynika z potrzeb informacyjnych zarządzających, niż techniczna integracja systemu informatycznego szpitala.

#### **Abstract**

### **The degree of cost accounting development in the context of hospital information system**

The article describes the results of research on the model of hospital cost accounting maturity obtained in the second stage of own research. The aim of the conducted research was to identify the premises of cost accounting maturity in the context of the hospital information system. In order to achieve thus defined goal, a research hypothesis was formulated that the level of the maturity of hospital cost accounting depends on the degree of achievement of goals resulting from external and internal information needs of data recipients. It has been accepted that external needs determining the maturity of cost accounting arise from formal regulations. In the case of hospitals functioning as independent

public health care centers, they have been recommended for use for 27 years. As regards the internal needs, the so called substantive integration of cost and medical data has been defined, among other things. The research shows that both formal regulations and managerial needs determine the level of cost accounting maturity. It also indicates that the substantive integration of the collected data serving the needs of the management is more important than the technical integration of hospital information system.

## **Definiowanie tworzenia wartości w raporcie zintegrowanym według Założeń koncepcyjnych IIRC – analiza krytyczna**

**KATARZYNA KOBIELA-PIONNIER**

### **Streszczenie**

Celem artykułu jest wykazanie dyskusyjności definiowania podstawowych pojęć dotyczących tworzenia wartości, zawartych w *Założeniach koncepcyjnych IIRC*, oraz konsekwencji z tym związanych. Autorka dokonuje analizy pojęć zawartych w założeniach oraz objaśnień, które znajdują się w dokumencie dodatkowym *Value Creation. Background Paper for <IR>*. Autorka identyfikuje trzy główne problemy związane z fundamentem koncepcyjnym: sposób definiowania pojęć związanych z tworzeniem wartości, sposób wskazania metod pomiaru tworzenia wartości oraz kwestię operacjonalizacji całej koncepcji przez raportujące podmioty. Zdaniem autorki, na obecnym wczesnym etapie rozwoju, dokumenty wydane przez IIRC stanowią raczej zbiór postulatów na temat raportowania o tworzeniu wartości niż spójne ramy koncepcyjne. W związku z tym nie powinny pretendować do miana jednolitych wytycznych teoretycznych, jakimi są np. *Założenia koncepcyjne MSSF*. Oryginalność artykułu przejawia się w zastosowaniu reguł definiowania opisywanych w literaturze z zakresu logiki do badania konstrukcji pojęć zaproponowanych przez IIRC, by w ten sposób wykazać występujące w nich błędy i sprzeczności.

### **Abstract**

#### **Defining value creation in the integrated report according to the *International <IR> Framework* – a critical analysis**

The aim of the article is to demonstrate the controversy in defining the basic concepts of value creation comprised in the IIRC Guidelines and the consequences associated with it. The author analyses the concepts contained in the *International <IR> Framework* and explanations that can be found in the additional document *Value Creation. Background Paper for <IR>*. The author identifies three main problems related to the fundamental concepts: the way of defining notions related to value creation, the way of identifying the methods of measuring value creation and the issue of operationalization of the entire concept by reporting entities. According to the author, at the current early stage of development, the documents issued by the IIRC constitute rather a set of postulates on the reporting of value creation than a coherent conceptual framework. Therefore, they should not pretend to be homogeneous theoretical guidelines, such as, for example, the IFRS Conceptual Framework. The originality of the article manifests itself in the application of the rules of defining described in the bibliography in the field of logic to studying the construction of concepts proposed by IIRC, in order to demonstrate the errors and contradictions in them.

## **Raportowanie wskaźników finansowych przez spółki publiczne**

**MAREK MASZTALERZ**

### **Streszczenie**

Artykuł jest efektem oryginalnego badania empirycznego i uzupełnia lukę poznawczą, gdyż w dotychczasowych badaniach nad raportowaniem wskaźników finansowych nie dokonywano porównań pomiędzy różnymi typami komunikatów. Celem artykułu jest ustalenie i porównanie zakresu dobrowolnych ujawnień wskaźników finansowych w różnych komunikatach spółek publicznych wchodzących w skład indeksu WIG20. Badanie polegało na analizie zawartości komunikatów umieszczanych przez spółki na stronach internetowych, takich jak sprawozdanie finansowe, sprawozdanie z działalności, raport audytora, list prezesa do akcjonariuszy, prezentacja wyników dla inwestorów, arkusz

kalkulacyjny z danymi finansowymi oraz dane publikowane bezpośrednio na stronie internetowej. Łącznie zbadano 106 komunikatów. Wykorzystano metodę analizy treści, analizy opisowej, analizy porównawczej i metodę indukcji. W wyniku przeprowadzonych badań ustalono, że wybrane wskaźniki finansowe (z łącznej liczby 22 raportowanych wskaźników w badanej populacji) są prezentowane w różnych komunikatach, przy czym spółki dokonują odmiennych wyborów odnośnie rodzaju wskaźników, miejsca publikacji i stosowanych formuł obliczeniowych. Największą popularnością cieszyły się wskaźniki oparte na mierniku EBITDA, co jest zaskakujące.

#### **Abstract**

##### **Reporting of financial ratios by (Polish) public companies**

The article is the result of an original empirical study and complements the cognitive gap in existing studies on the reporting of financial indicators – no comparisons have been made so far between different types of messages. The purpose of the article is to identify and compare the scope of voluntary disclosures of financial ratios in the announcements of public companies included in the WIG20 index. The study includes the analysis the content of messages posted by companies on websites, such as financial statements, annual report, auditor's report, letter of the president to shareholders, presentation of results for investors, spreadsheet with financial data and data published directly on the website. In total, 106 messages were examined. Content analysis, descriptive and comparative analysis, and the induction method were used. As a result of the conducted research, it was found that selected financial indicators (out of a total of 22 reported indicators in the surveyed population) are presented in various messages, while companies make different choices regarding the type of indicators, place of publication and calculation formulas used. The EBITDA-based ratios were the most popular, which is a surprising finding.

## **Rozwój rachunkowości zarządczej w świetle osiągnięć wrocławskiego ośrodka rachunkowości**

**EDWARD NOWAK**

#### **Streszczenie**

Głównym celem artykułu jest ukazanie wkładu wrocławskiego ośrodka rachunkowości, skupionego w Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu, w rozwój rachunkowości zarządczej w Polsce w okresie powojennym, od początku jego istnienia. Wnioski przedstawione w artykule zostały sformułowane na podstawie studiów literaturowych prac zwartych opublikowanych przez czołowych twórców z tego ośrodka zajmujących się rachunkowością, w szczególności rachunkowością zarządczą. W artykule zostały przypomniane główne postacie, które przyczyniły się do powstania ośrodka wrocławskiego, a następnie do rozwoju rachunkowości zarządczej w Polsce. Dokonane analizy pokazały, że prace zwarte opublikowane w tym okresie dotyczyły problematyki, która mieściła się w ówczesnych nurtach rachunkowości zarządczej nie tylko w Polsce, ale także w skali światowej. Swoje dzieła z zakresu rachunkowości zarządczej opublikowało wielu pracowników naukowo-dydaktycznych z wrocławskiego ośrodka rachunkowości, których należy zaliczyć do prekursorów rachunkowości zarządczej w naszym kraju. Przeprowadzone badania wykazały, że rozwój rachunkowości zarządczej w ośrodku wrocławskim następował w miarę, jak zmieniały się uwarunkowania funkcjonowania jednostek gospodarczych.

#### **Abstract**

##### **Development of management accounting in the light of scientific achievements of the Wrocław school of accounting studies**

The main purpose of the paper was to present the scientific input and achievements of the Wrocław school of accounting studies at Wrocław University of Economics in the area of management accounting development in Poland in the post-war period, early in the history of the University. Conclusions presented in this paper are formulated on the basis of literature studies conducted by the author, with a special focus on the wealth of information published by the leading representatives of the Wrocław centre, particularly in the area of management accounting. The paper offers insight into the work of the most prominent figures of the Wrocław school and their roles in the initiation and evolution of the management accounting science in Poland. Analyses suggest that many of the scientific observations reported by the centre, both in the form of articles and non-serial printed publications, were consistent with the leading academic modes of approach to management accounting, not only in Poland, but also in the international dimension. Important publications in management accounting can be found in the scientific output of many researchers and academics of the Wrocław school of accounting studies,

with the most prominent figures rightly considered as precursors and pioneers of management accounting in Poland. In addition, the study provides evidence to confirm strong associations linking the evolution of management accounting studies at the Wrocław centre with the current socio-economic transformations and turbulent conditions of economic operation observed in the post-war period.

## **Struktura własnościowa przedsiębiorstw a księgowo kształtowanie wyniku finansowego**

*ANDRZEJ PIOSIK*

### **Streszczenie**

Celem artykułu jest zbadanie związku między strukturą własnościową przedsiębiorstw, w tym koncentracją własności, udziałami menedżerskimi oraz występowaniem inwestorów instytucjonalnych a procesami księgowego kształtowania wyniku finansowego, prowadzonymi do wzrostu wyniku finansowego. W artykule modelowano w pierwszej kolejności uznaniowe zmiany niepieniężnych składników kapitału pracującego netto, a następnie zbudowano model zależności między tymi zmianami a elementami struktury własnościowej przedsiębiorstwa oraz zmiennymi kontrolnymi, wyznaczając funkcję regresji metodą najmniejszych kwadratów. Wykazano, że istnieje ujemna korelacja między stopniem koncentracji własności a rachunkowym kształtowaniem wyniku finansowego w górę. Nie wykazano związku między relatywnymi rozmiarami udziałów menedżerskich we własności a rachunkowym kształtowaniem wyniku finansowego. Wykazano, że obecność inwestorów instytucjonalnych obniża rozmiary księgowego kształtowania wyniku finansowego w górę. Nie potwierdzono, aby udział Skarbu Państwa we własności spółek wpływał na procesy kształtowania księgowego wyniku finansowego. Również nie stwierdzono, aby księgowo kształtowanie wyniku finansowego miało związek z raportowaniem małych zysków oraz małych przyrostów zysków.

### **Abstract**

#### **Ownership structure of a company and accounting earnings management**

The objective of our study is to investigate whether the ownership structure of a company, including ownership concentration, managerial ownership and the presence of institutional investors, affects accrual earnings management practices. We first modelled discretionary accruals using the modified approach of Jones (1991), and then we built the model describing the relationship between discretionary accruals and elements of ownership structure of companies and control variables, determining regression using the least square method. We provided evidence of negative dependence between the magnitude of accrual earnings management and shareholder concentration. We do not corroborate the relationship between accrual earnings management and managerial ownership. The presence of institutional investors reduces the magnitude of accrual earnings management. We do not provide evidence that the presence of State Treasury affects accrual earnings management. We do not confirm that accrual earnings management is used for meeting or beating earnings benchmarks.

## **Rachunkowość w podmiotach gospodarki komunalnej – stan obecny i perspektywa zmian**

*BEATA SADOWSKA*

### **Streszczenie**

Turbulentne otoczenie, dokonujące się przemiany cywilizacyjne oraz coraz większa złożoność sieci powiązań w gospodarce wymuszają również na podmiotach sektora komunalnego zmiany w sposobie myślenia, identyfikowania działań, pomiaru i wyceny dokonań, uwzględnianie w procesie gospodarczym nie tylko aspektów ekonomicznych, ale również społecznych oraz ekologicznych. Jak wynika z obserwacji, sektor komunalny charakteryzują pewne swoiste cechy, takie jak: wielość interesariuszy oraz ich sprzeczne interesy i wymagania, liczne zróżnicowane podmioty komunalne, wielość poziomów zarządzania oraz różne style zarządzania (demokratyczny, autorytarny), różnorodność zadań oraz bariery prawno-ekonomiczne. Obecność tych zjawisk prowadzi do zaburzeń prowadzonej działalności gospodarczej, utrudnia proces identyfikacji, pomiaru i komunikowania celów prowadzonej działalności przez podmioty gospodarki komunalnej przy wykorzystaniu systemu rachunkowości. Niniejsze opracowanie jest próbą identyfikacji tych zjawisk. Ponadto stanowi również próbę odpowiedzi na pytania badawcze: 1) Jakie instrumenty rachunkowości finansowej i zarządczej są wykorzy-



stywane przez podmioty gospodarki komunalnej do generowania informacji o realizacji celów ekonomicznych, społecznych i ekologicznych? 2) Jakie zmiany należy wprowadzić w systemie rachunkowości podmiotów gospodarki komunalnej? W opracowaniu wykorzystano metody i techniki badawcze, między innymi: metody indukcji oraz dedukcji, analizę i syntezę, krytyczną analizę krajowej i zagranicznej literatury przedmiotu, metodę analizy porównawczej.

### **Abstract**

#### **Accounting in municipal sector entities - current status and prospect of changes**

The turbulent environment, the ongoing civilization changes and the increasing complexity of network connections in the economy force the entities of the municipal sector to change the way of thinking, identifying activities, measuring and valuing achievements, and to take into account not only the economic aspects but also the social and ecological dimensions. According to the observations, the municipal sector is characterized by some peculiarities, such as the multiplicity of stakeholders and their conflicting interests and requirements, great number and diversity of municipal entities, multiple management levels and different management styles (democratic, authoritarian), diversity of tasks, and legal and economic barriers. The presence of these phenomena leads to disturbances in business operations of municipal entities and hinders the process of identifying, measuring and communicating the objectives of their activity by the accounting system. This study is an attempt to identify these phenomena. In addition, it is also an attempt to answer the research questions: 1) What financial and management accounting instruments are used by municipal economy entities to generate information on the implementation of economic, social and environmental objectives? 2) What changes should be made to the accounting system of municipal economy entities? The research methods and techniques used in the study include: induction and deduction, analysis and synthesis, critical analysis of national and foreign literature on the subject, and comparative analysis.

## **Spółeczna odpowiedzialność biznesu w świetle analizy zawartości raportów niefinansowych spółek makrosektora produkcja przemysłowa i budowlano-montażowa**

**WANDA SKOCZYŁAS**

### **Streszczenie**

Wobec dokonujących się dynamicznych zmian społecznych i w środowisku naturalnym bardziej niż kiedykolwiek liczy się społeczny wymiar działalności wzmocniony odpowiedzialnością i zaangażowaniem. Odpowiedzialność tak rozumiana to coś innego niż chciwość, filantropia czy marketing (Rojek-Nowosielska, 2017). Konsekwencją tego jest budowa relacji partnerskich oparta na komunikacji między organizacją a istotnymi interesariuszami, wpisanie inicjatyw społecznych i dotyczących ochrony środowiska do strategii przedsiębiorstwa i ich realizacja. Przejrzystej komunikacji służą zapisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE i ich transpozycja poprzez zmianę ustawy o rachunkowości wprowadzające w stosunku do zdefiniowanej grupy podmiotów obowiązek raportowania niefinansowego. Celem artykułu jest identyfikacja i ocena realizowanych strategii społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw na podstawie wskaźników profilowych i szczegółowych prezentowanych w raportach niefinansowych spółek makrosektora 400: produkcja przemysłowa i budowlano-montażowa, sporządzonych według standardu GRI 4 za 2017 rok. Przedmiotem badania były wyodrębnione oświadczenia w sprawozdaniu z działalności lub odrębne sprawozdania 14 spółek spełniających wymóg porównywalności. W badaniach wykorzystano metodę analizy literatury, metodę dedukcji, porównawczą analizę wskaźników struktury raportowanych przez badane spółki i wskaźników struktury standardu GRI 4 oraz wskaźniki natężenia. Wyniki przeprowadzonej analizy potwierdziły wartość poznawczą raportów niefinansowych w ocenie realizacji strategii zrównoważonego rozwoju przez wszystkich interesariuszy. Pokazały jednak potrzebę doskonalenia zawartości tych raportów, a w tym szerszej publikacji wskaźników szczegółowych, ilościowych, wyprzedzających i ich wzajemnego powiązania.

**Abstract**  
**Corporate social responsibility in the light of the content of non-financial reports of construction-assembly production macro-sector companies**

In the situation of dynamic changes in society and in the natural environment, the social dimension of activity, Guided by responsibility and commitment, matters more than ever before. Responsibility understood in this way is something other than greed, philanthropy or marketing (Rojek-Nowosielska, 2017). The consequence of this is building partner relationships based on communication between the organization and relevant stakeholders, and inclusion of social and environmental initiatives into the company's strategy and their implementation. Transparent communication is promoted by the provisions of the Directive of the European Parliament and of the Council 2014/95 / EU and their transposition through amendment of the Accounting Act, introducing the obligation of non-financial reporting for a defined group of entities. The aim of the article is to identify and evaluate the corporate social responsibility strategies implemented on the basis of profile and detailed indicators presented in non-financial reports of companies of macro-sector 400: industrial and construction-assembly production, prepared according to the GRI 4 standard for 2017. The study included analysis of selected statements in reports on operations or separate reports of 14 companies that met the requirement of comparability. The research methods used include literature analysis, deduction, comparative analysis of structure indicators reported by the examined companies and GRI 4 structure indicators as well as indicators of intensity. The results of the conducted analysis confirmed the cognitive value of non-financial reports in assessing the implementation of the sustainable development strategy by all stakeholders. However, they showed the need to improve the content of these reports, including the wider publication of detailed, quantitative and leading indicators, and their interrelationship.

## **Wielkość przedsiębiorstwa jako determinanta praktyki rachunkowości zarządczej**

*ANNA SZYCHTA*

### **Streszczenie**

Celem artykułu jest wskazanie różnic w zastosowaniu metod rachunkowości zarządczej i rodzaju zadań jej specjalistów oraz określenie typu i znaczenia czynników determinujących stosowanie tych metod w małych, średnich i dużych przedsiębiorstwach w Polsce, objętych badaniem empirycznym. W artykule odpowiedziano na kilka pytań badawczych na podstawie danych pozyskanych z przedsiębiorstw w badaniu ankietowym przeprowadzonym w 2016 roku. Z badania wynika m.in., że w trzeciej dekadzie rozwoju gospodarki rynkowej po transformacji systemu politycznego w Polsce przedsiębiorstwa stosują nadal, niezależnie od ich wielkości, głównie tradycyjne systemy rachunku kosztów, a wraz ze wzrostem wielkości przedsiębiorstw rośnie udział podmiotów wdrażających metody operacyjnej rachunkowości zarządczej. Z kolei metody strategicznej rachunkowości są stosunkowo rzadko wdrażane nawet w średnich i dużych podmiotach. Wyjątek stanowi planowanie długookresowe mające zastosowanie w około 83% dużych przedsiębiorstw, które wzięły udział w badaniu. Na praktykę rachunkowości zarządczej w Polsce w większym stopniu wpływają obecnie czynniki ekonomiczne niż instytucjonalne. Spośród dziesięciu zadań specjalistów ds. rachunkowości zarządczej wskazanych w badaniu za najważniejsze uznano w każdej grupie przedsiębiorstw obniżanie kosztów i wydatków oraz pomiar i ocenę wyników przedsiębiorstwa.

### **Abstract**

#### **The size of the enterprise as a determinant of management accounting practice**

The aim of the paper is to indicate differences in the application of management accounting methods and the type of tasks that management accountants perform. It will also identify the type and importance of factors determining the application of these methods in small, medium and large enterprises in Poland that participated in the empirical study. The paper answers several research questions based on data obtained from companies in a survey conducted in 2016. The study shows, among others, that in the third decade of the development of the market economy, after the transformation of the political system in Poland, enterprises, regardless of size, still mainly use traditional cost accounting systems; along with the increase in the size of enterprises, the number of entities implementing the operational management accounting methods increases. Strategic management accounting methods in

large and medium-sized entities are relatively rarely implemented, excluding long-term planning in large companies, which is used in around 83% of the surveyed companies. Management accounting practice in Poland is now more influenced by economic factors than by institutional ones. Of the ten tasks of management accountants indicated in the study, the reduction of costs and expenses and the measurement of company performance were considered the most important.

## **W kierunku umiędzynarodowienia / Towards the internationalization**

---

### **Is accounting ready for the dual measurement in the statement of financial position and the statement of profit or loss? Content analysis of comment letters to the Exposure Draft of the Conceptual Framework**

**PRZEMYSŁAW MUĆKO, MAGDALENA JANOWICZ,  
STANISŁAW HOŃKO, MICHAŁ HENDRYK**

#### **Abstract**

The aim of the paper is to study the responses of the IASB constituents to the Exposure Draft of the Conceptual Framework, given on the proposed matter of dual measurement for the statement of financial position and the statement of profit or loss, and to assess their potential impact on standard-setting and accounting practice. The authors briefly analysed the literature about measurement bases and then presented the results of their empirical research. The research methodology involves mainly content analysis of comment letters sent to the IASB in response to the Exposure Draft of the Conceptual Framework. On the basis of the gathered data, the authors concluded that despite the positive feedback that the proposal received, the number of suggestions made and the concerns it provoked may lead to the conclusion that the concept was introduced too early and thus not developed well. The IASB did not provide enough justification behind their proposal. The Board seems more interested in enforcing certain solutions than actually dealing with the problems related to them. The lack of a clear conceptual concept behind the dual measurement basis may cause it to remain rather an ad hoc tool used to forge a compromise. It may even be seen just as a post factum description of inconsistently applied measurement bases in IFRS.

#### **Streszczenie**

**Czy rachunkowość jest gotowa na podwójną wycenę  
na potrzeby bilansu i rachunku zysków i strat?  
Analiza treści komentarzy do projektu Założeń koncepcyjnych**

Celem artykułu jest zbadanie komentarzy do projektu *Założeń koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej*, w części dotyczącej propozycji podwójnej wyceny na potrzeby bilansu i rachunku zysków i strat, a także próba oceny jej wpływu na proces stanowienia standardów i praktykę rachunkowości. Autorzy krótko przeanalizowali literaturę na temat podstaw wyceny, a następnie zaprezentowali wyniki badań empirycznych. Wykorzystane metody badawcze obejmowały przede wszystkim analizę treści komentarzy do projektu założeń koncepcyjnych. Na podstawie zgromadzonych danych autorzy stwierdzili, że pomimo pozytywnej opinii, którą otrzymała propozycja Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB), liczba zgłoszonych sugestii oraz wątpliwości może prowadzić do wniosku, że regulacje te zostały wprowadzone zbyt wcześnie i nie zostały dostatecznie dopracowane. W szczególności nie wypracowano wystarczającego uzasadnienia dla regulacji. Wydaje się, że IASB jest bardziej ukierunkowana na wymuszone wdrożenie konkretnych rozwiązań niż na rozwiązanie problemów z nimi związanych. Niedopracowanie koncepcyjne podwójnej wyceny może powodować, że pozostanie ona raczej jednorazowo użytym narzędziem do osiągnięcia kompromisu. Można ją również postrzegać jedynie jako opis faktycznie niespójnie stosowanych różnych zasad wyceny w poszczególnych standardach.

# **Statutory auditors' self-perception and their perception of audited companies and accountants. Behavioral research with the use of metaphors**

**MARTA NOWAK**

## **Abstract**

The study investigates the self-perception of statutory auditors and their perception of accountants, the relationship between accountants and statutory auditors, and the perception of audited companies. The research presented in the paper has a behavioral character. The methods and subject are both derived from psychology, social sciences, and linguistic and cognitive sciences. The research takes a qualitative approach. It uses projection, metaphors, and narrative analysis. The findings show that accountants are perceived by statutory auditors mainly in the context of their hard work, the necessity to constantly learn, that they are cunning and used by other workers, and that they are underestimated by their superiors. Auditors characterize themselves as clever, hard-working, face problems of unstable and unclear regulations, and that they oppose an audited company's owners. Auditors have an organic, mechanistic, and systemic view of companies, perceiving them mostly in the context of different parts (organizational units) that work together.

## **Streszczenie**

### **Autopercepcja biegłych rewidentów oraz ich postrzeganie audytowanych firm oraz księgowych. Badania behawioralne z użyciem metafor**

W artykule badana jest autopercepcja biegłych rewidentów, postrzeganie przez nich zawodu księgowego, relacji między księgowym a biegłym rewidentem oraz postrzeganie audytowanych przedsiębiorstw. Badania przedstawione w artykule mają charakter behawioralny. Zarówno metody, jak i przedmiot badań pochodzą z psychologii, socjologii, lingwistyki oraz kognitywistyki. W badaniu przyjęto podejście jakościowe. Zastosowano projekcję, metafory oraz analizę narracji. Wyniki wskazują, iż księgowi postrzegani są przez biegłych rewidentów głównie w kontekście ciężkiej pracy, konieczności ciągłego kształcenia się, przebiegłości, bycia wykorzystywanymi przez innych pracowników firmy oraz niedocenianymi przez przełożonych. Rewidenci charakteryzują samych siebie jako przebiegłych, ciężko pracujących, napotykających często problemy niestabilnych i niejasnych przepisów oraz konfrontujących się z właścicielami audytowanych firm. Biegli rewidenci prezentują mechanistyczne, organiczne i systemowe rozumienie badanych jednostek, postrzegając je głównie w kontekście różnych współdziałających części (jednostek organizacyjnych).

## **Z historii rachunkowości / History of accounting**

---

### **Tak tworzyło się czasopismo „Rachunkowość”**

**ZBIGNIEW LUTY**

## **Streszczenie**

W niniejszym artykule przedstawia się początkowy etap tworzenia czasopisma „Rachunkowość”. Współcześni polscy naukowcy z zakresu rachunkowości świetnie znają literaturę światową, bieżące krajowe opracowania, w tym publikacje zawarte w czasopiśmie „Rachunkowość”. Autor uważa, że treści zwarte w „Rachunkowości” sprzed 60.–70. lat nie są dostatecznie znane, o czym może świadczyć brak powołań w opracowaniach naukowych do artykułów z tego okresu, kształtujących polską rachunkowość po II wojnie światowej. Celem opracowania jest ukazanie działań Redakcji oraz Rady Programowej, a także treści zawartych w czasopiśmie „Rachunkowość” w latach 1949–1970. Opracowanie to z okazji jubileuszu 70-lecia powstania czasopisma „Rachunkowość” wiąże teorię rachunkowości z praktyką, przedstawia początek organizowanych Zjazdów Katedr Rachunkowości, Zjaz-

dów Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, akcji szkoleniowych dla księgowych, a także opisuje występujące problemy ówczesnej polskiej gospodarki.

### **Abstract**

#### **The beginnings of the journal “Rachunkowość”**

This article presents the initial stage of creating the Polish journal “Rachunkowość” (“Accountancy”). Contemporary Polish accounting scientists are well acquainted with world literature and current Polish studies, including publications contained in the journal “Rachunkowość”. The author believes that the content of this journal from 60-70 years ago is not well known, as evidenced by the lack of references in present time scientific papers to articles from this period, which were very important for shaping Polish accounting after World War II. The aim of this paper is to present the activities of the Editorial Board and the Program Board, as well as the content of the journal “Rachunkowość” in the years 1949–1970. This study, on the occasion of the 70th anniversary of the journal Accounting, links the theory of accounting with practice, presents the beginning of Accounting Departments conferences, Congresses of the Association of Accountants in Poland and training courses for accountants, and also describes the problems of Polish economy of that time.